

Kas jāzina par
naudu un finanšu
pakalpojumiem
krīzes situācijā

Kas ir krīzes situācija?

Krīzes situācija ir stāvoklis, kad notikums, situācija vai problēma var radīt **vērā ņemamas sekas daudziem valsts iedzīvotājiem.**

Informāciju, kā rīkoties krīzes situācijā, vari atrast Aizsardzības ministrijas izdotajā bukletā "Kā rīkoties krīzes gadījumā", savukārt par finanšu pakalpojumu pieejamību un rīcību krīzes situācijā uzzināsi šajā bukletā.

Ārkārtējā situācija

Ja valstī ir apdraudējuma apstākļi vai katastrofa, kas var radīt vērā ņemamas sekas cilvēkiem un sabiedrībai kopumā, Ministru kabinets izsludina **ārkārtējo situāciju**.

Izņēmuma stāvoklis

Ja valsti apdraud ārējais ienaidnieks, Ministru kabinets izsludina **izņēmuma stāvokli**, armija un atbildīgie dienesti **īsteno aizsardzības pasākumus**.

Jāņem vērā, ka valsts apdraudējums neaprobežojas tikai ar gadījumiem, kad izsludināta ārkārtējā situācija, izņēmuma stāvoklis vai iestājies kara laiks, var būt arī cita veida krīzes. **Par tām atbildīgās institūcijas iedzīvotājus informēs.**

Latvijas Banka un kredītiestādes ir gatavas dažādiem scenārijiem un nodrošinās klientu informācijas, līdzekļu un sniegto pakalpojumu drošību un pieejamību.

Kas ir kritiskie finanšu pakalpojumi?

Maksājumi internetbankā un mobilajā lietotnē

Vismaz 70 % apmērā no ikdienā noteiktā pakalpojuma darbalaika.

Maksājumi ar maksājumu karti

- Pilnā apmērā, ja nav traucēta piekļuve starptautisko karšu infrastruktūrai.
- Pirmās nepieciešamības preču iegādei bezsaistē, ievietojot karti maksājumu terminālī, par kopējo summu līdz 200 eiro, ja nav pieejama maksājumu karšu infrastruktūra.

Skaidrās naudas izņemšana no bankomāta

Kritiskie bankomāti krīzes situācijā ar skaidro naudu tiks nodrošināti prioritāri.

Finanšu pakalpojumus krīzes situācijā iespēju robežās nodrošinās visas Latvijas komercbankas.

Kritiskie finanšu pakalpojumi **obligāti jānodrošina** Latvijas komercbankām, kurās noguldījumu apmērs ir **5 % no visiem Latvijas noguldījumiem vai lielāks.**

Latvijā tādas ir **četras** komercbankas:

Swedbank

S|E|B

Citadele

Luminor

Skaidrās naudas pieejamība

Pat tad, ja tā konkrētajā brīdī nav pieejama kādā no bankomātiem.

Skaidrās naudas pietiks visiem

Krīzes situācijā jārēķinās, ka var tikt ietekmēts ierastais naudas piegādes process. **Latvijā ir noteikti kritiskie bankomāti, kuri krīzes situācijā ar naudas apgādi tiks nodrošināti pastiprināti.**

Kā sagatavoties ārkārtējai situācijai?

- Vienmēr **mājās glabā noteiktu skaidrās naudas daudzumu.**
- Ieteicamais skaidrās naudas apmērs ir summa, kas nepieciešama vienas mājsaimniecības **pamatvajadzību segšanai vienai nedēļai.**
- Vēlams, lai šī summa būtu **maza nomināla** eiro banknotēs.

Atrodi savai apkaimei tuvākos bankomātus

Skenē QR kodu

Iepazīsties ar kritisko bankomātu tīklu

Skenē QR kodu

Tava nauda ir drošībā!

Latvijas dalība eiro zonā nodrošina, ka dažādu ārkārtēju situāciju laikā cilvēkiem nav jābažijas par naudas stabilitāti un drošību.

Uzmanies no
krāpniekiem,
rīkojies apdomīgi!

Izglītojies,
lai neiekristu
finanšu krāpnieku
slazdos.

Izņem naudu atbildīgi

Stresa situācijā nav ieteicams nekavējoties izņemt lielu skaidrās naudas summu no tavā kontā pieejamajiem līdzekļiem. Komercbankā tā ir drošībā, taču ārpus tās ir papildus jā rūpējas par skaidrās naudas drošību, kas ārkārtējā situācijā var būt grūti vai pat neiespējami.

Izvērtē informāciju

Atbildīgi vērtē informāciju, kas saistīta ar finanšu pakalpojumiem. Lieto tikai drošus saziņas un maksājumu veidus. **Pirms veic darbības ar naudu, vairākkārt pārlicinies, ka sazinies ar uzticamiem pakalpojumu sniedzējiem.**

Neiesaisties aizdomīgos darījumos

Nenoteiktības un stresa situācijas izmanto krāpnieki. **Es īpaši piesardzīgs attiecībā uz solījumiem aizsargāt savu naudu, droši glabāt to ārzemēs vai izdevīgi ieguldīt.**

Rūpīgi izturies pret internetbankas un maksājumu karšu datu aizsardzību. **Nepieļauj situācijas, kurās kādam citam ir piekļuve taviem datiem.**

Kas notiks, ja tavas
komercbankas
darbība tiks nopietni
apdraudēta?

Latvijas Banka
un komercbankas
ir gatavas krīzes
situācijām.

Skaidrs darbības plāns

Komercbankās ir **izstrādāti darbības nepārtrauktības plāni**, kas nosaka skaidru rīcību ārkārtējās situācijās.

Apmācīti darbinieki

Komercbanku darbinieki ir sagatavoti un veikuši testus par dažādiem ārkārtējiem scenārijiem, **lai spētu nodrošināt klientu informācijas, līdzekļu un sniegto pakalpojumu aizsardzību dažādos apstākļos.**

Nepārtraukta darbība

Komercbanku pakalpojumu darbības nepārtrauktībai tiek pievērsta pastiprināta uzmanība, jo **tavas naudas drošība un pieejamība ir komercbanku un Latvijas Bankas prioritāte.**

Latvijā darbojas droša un stabila noguldījumu garantiju sistēma

Ja kāda no komercbankām nevarēs izmaksāt noguldījumus, to veiks Latvijas Noguldījumu garantiju fonds – līdz 100 000 eiro katram noguldītājam.

Vai krīzes situācijā tev jāturpina pildīt kredītsaistības?

Arī krīzes situācijā, ja tev ir pieejami finanšu pakalpojumi un nav finansiālu grūtību, tev ir jāturpina pildīt savas finanšu saistības. **Krīzes situācijā ir svarīgi, ka tā netiek izmantota likumu un saistību ignorēšanai.**

Neskaidrību gadījumā sazinies ar savu komercbanku.

Kā rīkoties tehnisku problēmu gadījumā?

Ja krīzes situācijā ir traucēta elektrības vai interneta darbība un nedarbojas komercbankas sistēmas, **seko līdzi aktuālajai informācijai Latvijas Radio.**

Tiklīdz tehniskās problēmas ir novērstas un ir kārtējā maksājuma termiņš, veic norēķinu ar komercbanku.

Ko darīt, ja esi nonācis finansiālās grūtībās?

Kredīta brīvdienas

- Ja esi zaudējis ienākumu avotu, noteikti sazinies ar komercbanku un vienojies par kredīta brīvdienām. **Kredīta brīvdienas ir saistību samaksas atlikšana, nevis kredīta dzēšana, un tās nesamazina saistību summu.**
- Krīzes situācijā prioritāte ir tava un tavu tuvinieku drošība, taču brīdī, kad situācija normalizējas, atceries par nepieciešamo jautājumu risināšanu un neignorē tos.
- Nem vērā, ka, izvairoties no komunikācijas ar savu komercbanku, tu vari radīt sev nepatīkamas finansiālas sekas nākotnē.

Uzticami informācijas avoti

**Uzticamu informāciju par situāciju
finanšu sektorā un pakalpojumu
pieejamību sniedz Latvijas Banka
un Finanšu ministrija.**

bank.lv

67 02 2300

Finanšu ministrija

fm.gov.lv

67 09 5405

Precīzu informāciju par sniegtajiem pakalpojumiem vari uzzināt savas komercbankas interneta vietnē vai zvanot uz klientu apkalpošanas centru.

Kritisko finanšu pakalpojumu sniedzēju kontaktinformācija:

Swedbank 	swedbank.lv	67 44 4444		
---	-------------	------------	---	--

SEB	seb.lv	67 77 9988		
------------	--------	------------	---	--

Citadele	citadele.lv	67 01 0000		
-----------------	-------------	------------	---	--

Luminor	luminor.lv	67 17 1880		
----------------	------------	------------	---	--

Krīzes situācijā komercbankas sazvanīšanai var būt nepieciešams ilgāks laiks. **Pirms zvani, iepazīsties, vai Tev nepieciešamā informācija nav publicēta komercbanku interneta vietnēs vai sociālo mediju kontos.**

Noderīgi!

- 🟡 Seko savas komercbankas sociālo mediju kontiem.
- 🟡 Saglabā savas komercbankas klientu apkalpošanas kontaktālrūņa numuru.
- 🟡 Iespēja lietot drošu e-parakstu krīzes situācijā var noderēt finanšu pakalpojumu saņemšanā, tādēļ laikus parūpējies par to.

Sagatavojies krīzes situācijai:

- Ikdienā glabā **skaidru naudu mazos nominālos**.
- Iepazīsties ar **kritisko bankomātu karti** un tavai dzīvesvietai tuvāko bankomātu.
- Saglabā savas komercbankas klientu **apkalpošanas centra tālruņa numuru**.
- Seko Latvijas Bankas un savas komercbankas **sociālo mediju kontiem**.
- Izglītojies par **finanšu krāpnieku rīcības paņēmieniem**, lai neiekristu krāpnieku slazdos.
- Izturies **atbildīgi pret savām kredītsaistībām**, finansiālo grūtību gadījumā sazinies ar savu komercbanku.
- Nodrošinies ar **otru autentifikācijas rīku**, kas krīzes situācijā var noderēt (piemēram, eParaksts mobile).
- Savlaicīgi noskaidro, **ko pats vari izdarīt internetbankā** un kurām darbībām nav nepieciešama komercbankas personāla iesaiste (piemēram, maksājumu un maksājumu karšu un limitu maiņa, karšu bloķēšana vai aktivizēšana).

Materiālu sagatavoja:

Aizsardzības ministrija